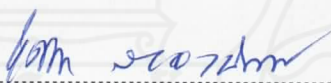

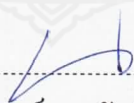
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาทางวิชาชีพของบรรณารักษ์ สำนักวิทยบริการ
 และเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ชื่อและนามสกุล นางอัมรินทร์ แก้วทองทรัพย์
แขนงวิชา สารสนเทศศาสตร์
สาขาวิชา ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ศาสตราจารย์ ดร. ชูติมา สัจจามันท์
 2. รองศาสตราจารย์ ดร. จันทิมา เขียวแก้ว

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2558

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. มาลี ไชยเสนา)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. ชูติมา สัจจามันท์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. จันทิมา เขียวแก้ว)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาทางวิชาชีพของบรรณารักษ์ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ผู้วิจัย นางอัมรินทร์ แก้วกองทรัพย์ **รหัสนักศึกษา** 2541000283 **ปริญญา** ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สารสนเทศศาสตร์) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) ศาสตราจารย์ ดร. ชูติมา สัจจามันท์ (2) รองศาสตราจารย์ ดร. จันทิมา เขียวแก้ว **ปีการศึกษา** 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สถานภาพทางวิชาชีพของบรรณารักษ์ (2) สภาพการพัฒนาทางวิชาชีพ (3) ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทางวิชาชีพ (4) ความต้องการการพัฒนาทางวิชาชีพและ (5) แนวทางการพัฒนาทางวิชาชีพของบรรณารักษ์ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ประชากร คือ บรรณารักษ์สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 40 แห่ง รวมจำนวนทั้งสิ้น 247 คน โดยศึกษาจากประชากรทั้งหมด และได้แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 218 ชุด (ร้อยละ 88.26) และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านวิชาชีพ จำนวน 10 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง และได้แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 8 ชุด (ร้อยละ 80) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามบรรณารักษ์ และแบบสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า (1) บรรณารักษ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 192 คน (ร้อยละ 88.10) มีอายุ 31-35 ปี จำนวน 64 คน (ร้อยละ 29.40) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีบรรณารักษศาสตร์/สารสนเทศศาสตร์/สารสนเทศศาสตร์ จำนวน 190 คน (ร้อยละ 87.20) มีสถานภาพเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย จำนวน 157 คน (ร้อยละ 72) รับผิดชอบงานวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการ จำนวน 88 คน (ร้อยละ 40.40) และระยะเวลาที่ทำงานในตำแหน่งบรรณารักษ์ 1-5 ปี จำนวน 71 คน (ร้อยละ 32.60) (2) บรรณารักษ์ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาทางวิชาชีพเพื่อเพิ่มพูนความรู้ จำนวน 205 คน (ร้อยละ 94.0) และนำมาใช้พัฒนางาน จำนวน 204 คน (ร้อยละ 93.6) โดยรูปแบบการใช้สื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 198 คน (ร้อยละ 90.80) (3) ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทางวิชาชีพมีค่าเฉลี่ยรวมระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.13$) โดยทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.56$) (4) บรรณารักษ์ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทางวิชาชีพในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) โดยรูปแบบการศึกษาดูงาน ($\bar{X} = 4.20$) และต้องการพัฒนาทางวิชาชีพในหัวข้อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในงานห้องสมุด ($\bar{X} = 4.10$) จัดโดยสถาบันอุดมศึกษา และ (5) แนวทางการพัฒนาทางวิชาชีพที่เหมาะสมสำหรับบรรณารักษ์ ประกอบด้วย รูปแบบ หัวข้อ และสถาบันที่จัดกิจกรรมการพัฒนาทางวิชาชีพบรรณารักษ์ บทบาทของบรรณารักษ์ บทบาทของผู้บริหารห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษา และสมาคม/องค์กรวิชาชีพ

คำสำคัญ การพัฒนาทางวิชาชีพ บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ

Thesis title: Professional Development of Librarians, Office of Academic Resources and Information Technology, Rajabhat Universities

Researcher: Mrs. Amarin Kaewkongsap; **ID:** 2541000283; **Degree:** Master of Arts (Information Science);

Thesis advisors: (1) Dr. Chutima Sacchanand, Professor; (2) Dr. Jantima Kheokao, Associate Professor;

Academic year: 2015

Abstract

The objectives of this research were to (1) investigate the professional status of librarians, (2) to survey librarians' professional development, (3) to study problems and obstacles to professional development facing librarians, (4) to survey the needs for professional development, and (5) to examine guidelines for professional development of librarians of the Office of Academic Resources and Information Technology, Rajabhat Universities.

The research participants were 247 librarians from 40 Offices of Academic Resources and Information Technology at Rajabhat Universities (218 or 88.26% were returned) and 10 professional experts selected by purposive sampling (8 copies of the questionnaire or 80.00 % were returned). The data were collected using a questionnaire and analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis, and presented descriptively with tables.

Findings showed that (1) most librarians 192 were women (88.10%); 64 women were between 31 to 35 years old (29.40%); 190 librarians (87.20%) had a bachelor's degree in Library Science or Information Science; 157 librarians (72.00%) were university staff; 88 librarians (40.40 %) were responsible for classifying and cataloguing library resources; and 71 librarians (32.60%) had worked as librarians for 1-5 years. (2) The objective of 205 librarians (94.00%) was to improve their Knowledge and 204 librarians (93.60%) to develop their work; 198 librarians (90.80%) would like to do it through online learning. (3) Problems and obstacles in their working were found at an average level ($\bar{X}=3.13$) with the highest mean on foreign language skills ($\bar{X}=3.56$). (4) Librarians' need for professional development was at a high level ($\bar{X}=3.74$) with the highest mean on the form of study trip ($\bar{X}=4.20$). The area participants needed to develop the most was information storage and retrieval, hosted by academic institutions ($\bar{X}=4.11$). (5) Guidelines suggested for librarians' professional development should consist of models, titles, and the institutes that organize activities for librarians' professional development, roles of librarians, roles of library administrators, universities and professional associations/organizations.

Keywords: Professional development, Academic librarians, Rajabhat Universities

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจากศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา สัจจานันท์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.จันทิมา เขียวแก้ว อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้น จนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.มาลี ไชยเสนา ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ชี้แนะและให้ข้อเสนอเพื่อการแก้ไขให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์/ด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ/และสาขาที่เกี่ยวข้อง และบรรณารักษ์สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ ที่กรุณาตอบคำถาม ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย สุโขทัย ธรรมาธิราช ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อนักศึกษา เพื่อนร่วมงาน ผู้ตอบแบบสอบถาม และผู้ที่เกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาให้ การสนับสนุนและช่วยเหลือ

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ คณาจารย์ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ อาจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ ชันยศ อาจารย์ ดร.ดิษยา ศุภราชโยธิน อาจารย์สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่คอยสนับสนุน ส่งเสริม ให้คำปรึกษา คำแนะนำในการจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ให้ทุนสนับสนุนในการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาในครั้งนี้

ท้ายสุดขอกราบขอบพระคุณครอบครัวและญาติที่ใกล้ชิดทุกท่าน เพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ตลอดจนเพื่อนร่วมงาน ที่คอยห่วงใยในเรื่องการเรียน การงาน สุขภาพ และเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยมา โดยตลอด

และเหนือสิ่งอื่นใดอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอมอบแทนบุญคุณและบูชาพระคุณ บิดา มารดา ครูบาอาจารย์ ญาติพี่น้องและผู้มีพระคุณทุกท่าน

อัมรินทร์ แก้วกองทรัพย์

มีนาคม 2559

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทางวิชาชีพ.....	7
รูปแบบการพัฒนาทางวิชาชีพของบรรณารักษ์.....	8
บทบาทและสมรรถนะทางวิชาชีพของบรรณารักษ์สถาบันอุดมศึกษา.....	12
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย.....	23
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	23
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	24
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	26
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	27
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	28
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสถานภาพของบรรณารักษ์ผู้ตอบแบบสอบถาม.....	28
ตอนที่ 2 สภาพการพัฒนาทางวิชาชีพของบรรณารักษ์ สำนักวิทยบริการและ เทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	31
ตอนที่ 3 ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทางวิชาชีพของบรรณารักษ์ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	50

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 4 ผลการศึกษาความต้องการการพัฒนาทางวิชาชีพของบรรณารักษ์ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	52
ตอนที่ 5 แนวทางการพัฒนาทางวิชาชีพของบรรณารักษ์ สำนักวิทยบริการและ เทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	56
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	59
สรุปผลการวิจัย.....	59
อภิปรายผล.....	66
ข้อเสนอแนะ.....	68
บรรณานุกรม.....	70
ภาคผนวก.....	78
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย.....	79
ข แบบสอบถามสำหรับบรรณารักษ์.....	82
ค แบบสอบถามสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ.....	93
ง รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาแนวทางการพัฒนาทางวิชาชีพ.....	101
ประวัติผู้วิจัย.....	105

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 สถานภาพของบรรณารักษ์ผู้ตอบแบบสอบถาม.....	29
ตารางที่ 4.2 สถานภาพของบรรณารักษ์.....	30
ตารางที่ 4.3 งานที่รับผิดชอบของบรรณารักษ์ผู้ตอบแบบสอบถาม.....	30
ตารางที่ 4.4 ระยะเวลาที่บรรณารักษ์ผู้ตอบแบบสอบถามทำงานในตำแหน่งบรรณารักษ์.....	31
ตารางที่ 4.5 วัตถุประสงค์ของบรรณารักษ์ในการพัฒนาวิชาชีพ.....	31
ตารางที่ 4.6 รูปแบบการพัฒนาทางวิชาชีพของบรรณารักษ์ สำนักวิทยบริการและ เทคโนโลยีสารสนเทศ.....	32
ตารางที่ 4.7 การพัฒนาทางวิชาชีพด้วยการประชุม/สัมมนาทางวิชาการ.....	33
ตารางที่ 4.8 การพัฒนาทางวิชาชีพด้วยการฝึกอบรม.....	35
ตารางที่ 4.9 การพัฒนาทางวิชาชีพด้วยการศึกษาดูงานทางวิชาชีพหรือที่เกี่ยวข้อง.....	37
ตารางที่ 4.10 การพัฒนาทางวิชาชีพด้วยการหมุนเวียนงาน.....	39
ตารางที่ 4.11 การพัฒนาทางวิชาชีพด้วยระบบพี่เลี้ยง/การสอนงาน.....	41
ตารางที่ 4.12 การเป็นสมาชิกสมาคมวิชาการ/วิชาชีพ.....	42
ตารางที่ 4.13 การเป็นกรรมการ/คณะทำงาน/อนุกรรมการขององค์กร/สมาคมวิชาการ/วิชาชีพ	42
ตารางที่ 4.14 การพัฒนาทางวิชาชีพด้วยการศึกษาต่อ.....	43
ตารางที่ 4.15 การพัฒนาทางวิชาชีพด้วยการเป็นวิทยากร.....	44
ตารางที่ 4.16 การพัฒนาทางวิชาชีพด้วยการผลิตผลงานทางวิชาการ.....	45
ตารางที่ 4.17 การพัฒนาทางวิชาชีพด้วยการจัดการความรู้ในองค์กร.....	46
ตารางที่ 4.18 การพัฒนาทางวิชาชีพด้วยการเรียนการสอนผ่านสื่อบทเรียนออนไลน์.....	47
ตารางที่ 4.19 การพัฒนาทางวิชาชีพด้วยสื่อสังคมออนไลน์.....	49
ตารางที่ 4.20 ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทางวิชาชีพของบรรณารักษ์.....	50
ตารางที่ 4.21 ความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทางวิชาชีพของบรรณารักษ์.....	52
ตารางที่ 4.22 หัวข้อที่บรรณารักษ์ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาทางวิชาชีพ.....	53
ตารางที่ 4.23 สถาบันที่บรรณารักษ์ต้องการให้จัดกิจกรรมพัฒนาทางวิชาชีพ.....	55

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 การพัฒนาทางวิชาชีพของบรรณารักษ์ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยี สารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	4
ภาพที่ 4.2 แนวทางการพัฒนาทางวิชาชีพที่เหมาะสมสำหรับบรรณารักษ์ สำนักวิทยบริการ และเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	58

